

บทที่ ๑

บทนำ

หลักการและเหตุผล

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาที่เน้นให้ความสำคัญกับการจัดการเรียน การสอนภาษาไทย ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ อ่านออกเขียนได้ โดยได้ประกาศ “ปี ๒๕๕๘ เป็นปีปลอดนักเรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้” และ “เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ต้องอ่านออกเขียนได้และมีมาตรการประเมินผลให้เป็นรูปธรรม” ซึ่งตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๘ เป็นต้นมา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ได้ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาจัดการประเมินการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Formative Assessment) โดยกำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารายงานข้อมูลผ่านระบบการติดตามทางอิเล็กทรอนิกส์ (e - MES) เป็นระยะ สำหรับปีการศึกษา ๒๕๖๒ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดระยะเวลาการรายงานข้อมูลการอ่านและการเขียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ ได้แก่ ภาคเรียนที่ ๑ ในช่วงเดือนมิถุนายน และภาคเรียนที่ ๒ ในช่วงเดือนพฤศจิกายน โดยใช้เครื่องมือการประเมินของสถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งการประเมินและการรายงานผลการประเมินดังกล่าว นับเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เนื่องจากโรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้นำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาการอ่านและการเขียนนักเรียนในระหว่างภาคเรียนได้ตรงกับสภาพปัญหาการอ่านและการเขียนของนักเรียน จากนโยบายดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๓ ได้ดำเนินการประเมินการอ่านและการเขียน และดำเนินการพัฒนาการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ มาอย่างต่อเนื่อง โดยปีการศึกษา ๒๕๖๑ ครั้งที่ ๑ เดือนมิถุนายน ๒๕๖๑ พบว่า ยังมีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ ส่วนหนึ่งที่ยังมีผลการประเมินการอ่านและการเขียนระดับปรับปรุง ดังนี้

๑. ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ จำนวนนักเรียนปกติ จำนวน ๕,๕๔๐ คน มีผลการประเมินระดับพอใช้ถึง ระดับดีมาก จำนวน ๕,๓๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๐๕ และระดับปรับปรุงจำนวน ๑๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๙๔

๒. ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านรู้เรื่อง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ จำนวนนักเรียนปกติ จำนวน ๕,๕๔๐ คน มีผลการประเมินระดับพอใช้ถึงระดับดีมาก จำนวน ๕,๓๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๑๗ และระดับปรับปรุงจำนวน ๒๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๘๓

๓. ผลการประเมินความสามารถด้านการเขียนคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ - ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ จำนวนนักเรียนปกติ จำนวน ๓,๖๑๒ คน มีผลการประเมินระดับพอใช้ถึงระดับดีมาก จำนวน ๓,๔๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๐๔ และระดับปรับปรุงจำนวน ๑๗๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๙๖

๔. ผลการประเมินความสามารถด้านการเขียนประโยค/เรื่อง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒-๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ จำนวนนักเรียนปกติ จำนวน ๓,๖๑๒ คน มีผลการประเมินระดับพอใช้ถึงระดับดีมาก จำนวน ๓,๔๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๓๔ และระดับปรับปรุงจำนวน ๑๓๒ คน คิดเป็น ร้อยละ ๓.๖๖

๕. ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านออกเสียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ จำนวนนักเรียนปกติ จำนวน ๕,๐๔๖ คน มีผลการประเมินระดับพอใช้ถึงระดับดีมาก จำนวน ๔,๙๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๔๓ และระดับปรับปรุงจำนวน ๗๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๗

๖. ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านรู้เรื่อง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ จำนวนนักเรียนปกติ จำนวน ๕,๐๔๖ คน มีผลการประเมินระดับพอใช้ถึงระดับดีมาก จำนวน ๔,๗๗๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๗๐ และระดับปรับปรุงจำนวน ๒๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๓๐

๗. ผลการประเมินความสามารถด้านการเขียนเรื่อง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ จำนวนนักเรียนปกติ จำนวน ๕,๐๔๖ คน มีผลการประเมินระดับพอใช้ถึงระดับดีมาก จำนวน ๔,๘๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๙๖ และระดับปรับปรุงจำนวน ๑๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๐๓

จากผลการประเมินดังกล่าว แสดงให้เห็นว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ ยังมีนักเรียนจำนวนมากที่มีผลการประเมินในระดับปรับปรุง เมื่อพิจารณาระดับคุณภาพการประเมินที่ยอมรับได้คือระดับดีขึ้นไป หมายถึงมีผลการประเมิน ร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป ยังมีจำนวนนักเรียนมากขึ้นในทุกระดับชั้นด้วยสภาพปัญหาดังกล่าว ในปีการศึกษา ๒๕๖๒ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๓ จึงได้นำวิธีการพัฒนาการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ด้วยรูปแบบดาว ๕ ดวง ซึ่งเป็นแนวทางในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการวิเคราะห์ผลการทดสอบระดับชาติในทุกระดับ มาเป็นแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นชั้นแรกที่เกิดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเต็มรูปแบบและเป็นพื้นฐานในการเรียนชั้นอื่นอันนำไปสู่เป้าหมายการอ่านออก เขียนได้ อ่านคล่อง เขียนคล่องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาผลการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๓ ด้วยรูปแบบ ดาว ๕ ดวง

เป้าหมายการศึกษา

๑. เชิงปริมาณ

๑.๑ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๓ ร้อยละ ๗๐ มีความสามารถในการอ่านออกเสียงสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ

๑.๒ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๓ ร้อยละ ๗๐ มีความสามารถด้านการอ่านรู้เรื่องสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ

๑.๓ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๓ ร้อยละ ๗๐ ที่ได้รับการพัฒนาด้วยรูปแบบ ดาว ๕ ดวง มีผลการทดสอบสูงขึ้น

๒. เชิงคุณภาพ

๒.๑ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ มีความสามารถด้านการอ่านออกเสียงสูงขึ้น

๒.๒ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ มีความสามารถด้านการอ่านรู้เรื่องสูงขึ้น

๒.๓ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ มีผลการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านทั้งสองด้านสูงขึ้น

ขอบเขตของการศึกษา

๑. ในการดำเนินการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๓ ในปีการศึกษา ๒๕๖๒ ด้วยรูปแบบดาว ๕ ดวง ใน ๒ ด้าน ดังนี้

๑) ความสามารถด้านการอ่านออกเสียง

๒) ความสามารถด้านการอ่านรู้เรื่อง

แนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ในปีการศึกษา ๒๕๖๒ ด้วยรูปแบบ ดาว ๕ ดวง ที่ผู้ศึกษาได้สังเคราะห์ตามแนวทางสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอแนะไว้คือ

ดาวดวงที่ ๑ การวิเคราะห์ผลการประเมินและการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ดาวดวงที่ ๒ การสื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมิน

ดาวดวงที่ ๓ การจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลในชั้นเรียน

ดาวดวงที่ ๔ การจัดทำระบบส่งเสริมสนับสนุนการส่งเสริมการอ่าน

ดาวดวงที่ ๕ นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการพัฒนาการอ่าน

๒. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๓ ในปีการศึกษา ๒๕๖๒ จำนวน ๑๔๕ โรงเรียน

๓. ตัวแปรในการศึกษาครั้งนี้

ตัวแปรต้น คือ การพัฒนาการสอนอ่านของนักเรียนด้วยระบบ ๕ ดาว คือ

ดาวดวงที่ ๑ การวิเคราะห์ผลการประเมินและการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ดาวดวงที่ ๒ การสื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมิน

ดาวดวงที่ ๓ การจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลในชั้นเรียน

ดาวดวงที่ ๔ การจัดทำระบบส่งเสริมสนับสนุนการส่งเสริมการอ่าน

ดาวดวงที่ ๕ นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการพัฒนาการอ่าน

ตัวแปรตาม ประกอบด้วยความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ใน ๒ ด้านคือ ๑) ความสามารถในการอ่านออกเสียง ๒) ความสามารถในการอ่านรู้เรื่อง

๔. ระยะเวลาดำเนินการ

ตลอดปีการศึกษา ๒๕๖๒

๕. เครื่องมือที่ใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ คือ

๑) แบบทดสอบความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ โดยการสร้างและพัฒนาเครื่องมือจากสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒) เครื่องมือนิเทศติดตามผลการทดสอบความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ ได้แก่

๓.๑ แบบทดสอบความสามารถด้านการอ่าน ที่ปรับปรุงและพัฒนาขึ้นจากกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อทดสอบความรู้พื้นฐานและความพร้อมของนักเรียนก่อนการทดสอบ RT (Reading Test) ของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ ภาคเรียนละ ๑ ครั้ง

๓.๒ แบบกำกับ ติดตามและประเมินผลการอ่านการเขียนและขยายผลสู่การอ่านเข้าใจของนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

๑. การอ่านออกเสียง หมายถึง การอ่านคำ ประโยค หรือข้อความสั้น ๆ ที่เป็นคำในวงคำศัพท์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ทั้งที่เป็นคำที่มีความหมายโดยตรงหรือคำที่มีความหมายโดยนัยที่ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยวิธีการอ่านออกเสียง

๒. การอ่านรู้เรื่อง หมายถึง การอ่านคำ ประโยค หรือข้อความสั้น ๆ ที่เป็นคำในวงคำศัพท์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ทั้งที่เป็นคำที่มีความหมายโดยตรงหรือคำที่มีความหมายโดยนัยที่ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยสามารถบอกข้อคิดที่ได้จากการอ่านร้อยแก้ว ร้อยกรอง สำหรับเด็ก (เป็นข้อความง่าย ๆ) จับใจความจากเรื่องที่อ่าน ตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน บอกความหมายของเครื่องหมาย

สัญลักษณ์ที่สำคัญที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน คาดคะเนจากเรื่องที่อ่าน สรุปความรู้ข้อคิดจากเรื่องที่อ่านได้อย่างสมเหตุสมผล แปลความและสร้างสรรค์จากภาพ

๓. ความสามารถด้านการอ่าน หมายถึง ความสามารถในการอ่านออกเสียงและการอ่านรู้เรื่องคำประโยค หรือ ข้อความในวงคำศัพท์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ทั้งที่เป็นคำที่มีความหมายโดยตรงหรือคำที่มีความหมายโดยนัยที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

๔. รูปแบบ ดาว ๕ ดวง หมายถึง แนวทางการพัฒนาความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ โดยมี ๕ ขั้นตอนคือ

ดาวดวงที่ ๑ การวิเคราะห์ผลการประเมินและการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ดาวดวงที่ ๒ การสื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมิน

ดาวดวงที่ ๓ การจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลในชั้นเรียน

ดาวดวงที่ ๔ การจัดทำระบบส่งเสริมสนับสนุนการส่งเสริมการอ่าน

ดาวดวงที่ ๕ นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการพัฒนาการอ่าน

๕. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๒

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. จากการวิเคราะห์ผลการทดสอบ (Reading Test : RT) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ เพื่อให้ทราบสภาพปัญหา จุดเด่น จุดด้อย และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคนิคการสอน การนิเทศ ติดตาม ผลและการวัดผลไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษา ๒๕๖๓ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ มีความสามารถในการอ่านสูงขึ้น

๓. ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ มีสื่อ นวัตกรรม และเทคนิควิธีสอนที่หลากหลาย

๔. นักเรียน ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ